

Et "system af gennemskuelighed" fra Riga til Honolulu? Ved
at introducere "katastrofe-terrorisme" efterlod 11. september
isolationismen uigenkaldeligt i fortiden – og ændrede USA. Nu må
Europa følge trop.

Vores transatlantiske "Homeland"

Interview med Dr. Daniel S. Hamilton

1. Europas 9/11
2. Europa er et terrormål
3. "Isolated"/"insulated"
4. Ikke en transatlantisk splittelse
5. Reagan er Bush's forbillede
6. Ikke 'for meget USA' men 'for lidt Europa'
7. Transformationen er total
8. Blair's hvisken
9. Motoren og bremsen
10. Dette er begyndelsen

Af Clement Behrendt Kjersgaard, RÆSONs chefredaktør
Oversat af Jens Trabolt og CBK

1. Europas 9/11

Hvilket indtryk bragte du med dig hjem fra Europa omkring vores syn på "Krigen mod Terror"?

DANIEL HAMILTON (DH): Well, hvis du ser på de fleste opinionsundersøgelser synes europæere og amerikanere generelt at dele opfattelsen af, at de står overfor fælles trusler. Der er ikke grundlag for argumentet om at vi, når det kommer til visse grundlæggende synspunkter, skulle være ved at drive fra hinanden. Forskellen går på hvor meget man føler det *haster* at tage sig af disse trusler. I USA er dette den øverste prioritet: det er ved at forandre vores indretning ikke af blot af udenrigs- men også af indenrigspolitikken. I Europa får man fornemmelsen af, at dette *bliver* opfattet som en trussel, men ikke er noget som totalt ville vende op og ned på europæisk politik.

Af den årsag leder vi efter forskellige politiske redskaber, tror jeg, og der har vi så nogle forskelle: USA leder efter nye måder at gøre tingene på – under voldsomt pres og i hast [with great pressure and urgency], mens europæerne er enige i at der skal træffes foranstaltninger, men at det haster mindre – og måske tager de lidt mere hensyn til at undersøge de forskellige politiske instrumenter

i stedet for at kaste sig ud i den næste "revolution". Så vi ender med nogle vanskeligheder på det område.

Du nævner at amerikanerne reorganiserer sig både når det gælder udenrigs- og indenrigspolitik. Kombinationen af de to niveauer – det faktum at Homeland Security eksisterer; terroralarmniveauerne og alt det andet, hvor stor en rolle spiller dét for i borgernes syn på The War on Terror og Bush-administrationens udenrigspolitik?

DH: Min enkle analogi er "9/11". Jeg stiller simpelthen det, jeg kalder 'Europas 9/11' – som ifølge europæiske kalendere var den 9. november 1989 – med vores 9/11: 11. september. Europa's 9/11 ryster *stadig* det europæiske kontinent: konsekvenserne af, at Europas deling er ophørt. Det er det, der optager de europæiske statsledere hver dag – udvidelsen af Europa; uddybelsen [the deepening]; alle de ting du må tage med i betragtning når du tilføjer 10 nye medlemmer til EU og 7 til NATO over det næste år. Det er indlysende, at det er en historisk mulighed. Det er en enorm dagsorden – som amerikanerne har bidraget til og ønsker at se lykkes. Men det er et meget opmærksomhedskrævende projekt: når man kommer til Europa udefra, bemærker man at det er det, alle taler om. Europa har ikke fornemmelsen af, at resten af verden i dag er helt så vigtig for det projekt.

Det amerikanske projekt er jo præget af det første katastrofale angreb på vores land siden krigen af 1812. Det har totalt forandret USA's indstilling [mindset]: hvordan landet tænker på sin rolle i verden, landets *sårbarhed*. Det er ved at forandre vores institutioner på måder, jeg ikke tror Europa helt forstår.

Bush-administrationen er kilden til nogle af forandringerne; nogle af dem er nye, mens noget – set fra et europæisk perspektiv – ikke er nyt. Vi har ikke noget egentligt indenrigsministerium her i landet og har aldrig haft det – mens det i de fleste europæiske lande er et almindeligt ministerium. Vores indenrigsministerium varetager vores nationalparker! Mon ikke vores Homeland Security Department fra en europæisk synsvinkel, delvis kunne ses som vores forsøg på at skabe et *indenrigsministerium* – 200 år senere.

Så nogle af forandringerne er ikke nye: det handler om at vi nu gør hvad de europæiske lande gør hver dag. Men der er elementer, som *er* ganske nye, og det er selvfølgelig dém, diskussionen bør samle sig om.

2. Europa er et terrormål

Europæerne ved mere om USA end de ved om de fleste andre europæiske lande – og det samme ville passe på mange mennesker i resten af verden. Men fik du det indtryk, da du var her, at europæerne 'lyttede' lige omkring 11. september og så simpelthen blev trætte? At der opstod en fatigue [træthed, mæthed] og et behov hos medierne og offentligheden for at 'komme videre'?

DH: Jeg ved ikke om de blev trætte – engang imellem *bliver* man træt af et emne, men jeg tror det var en kombination af flere faktorer. Jeg tror at det faktum at angrebene ikke fandt sted i Europa simpelthen betød meget for hvordan folk opfatter situationen.

For det andet mener jeg at det at Bush-administrationen i kampagnen mod Afghanistan afslog europæisk hjælp fik mange til at sige, 'Well, dette er Amerika's krig, og vi bliver ikke bedt om engagere os i den'. Og jeg tror det var en stor fejltagelse fra Bush-regeringens side.

Og det tredje element er efter min mening at man efter kampagnen mod Afghanistan – begyndende med Præsidentens State of the Union-tale for to år siden – i Europa så et forsøg fra den amerikanske regerings side på nærmest at bruge 11. september til at fremme en bestemt politisk dagsorden.

Jeg tror at demokraterne her i landet også mente at 11. september på sin vis blev brugt som et instrument for at fremme en bestemt dagsorden. Så den vanskelige opgave her er at skille den de politiske dagsorden hos de neokonservative i Bush-regeringen og den meget konservative højrefløj fra de *virkelige* opgaver, vi står overfor – symboliseret af 11. september. Jeg mener, at der ER virkelige opgaver. At aktiveringen af NATO-traktatens Artikel 5 som svar på angrebet 11. september i virkeligheden betød at vi har et fælles *homeland*.

Og hvis vi har et fælles sikkerhedsrum, er det jo kun hvad vi har sagt til hinanden i 50 år. Skulle vi så ikke indrette os derefter nu - som svar på nye trusler? I dag handler "territorialforsvar" efter min mening ikke om sovjetiske tanks eller fly - om at bekymre sig for søveje, der bliver blokeret (af et land, der ikke længere eksisterer!) Den Kolde Krigs territorialforsvar bør afløses af en ny fælles opfattelse af territorialbeskyttelse mod *sporadiske angreb* – eller *overraskelsesangreb* – udført af terrorister, der anvender masseødelæggelsesvåben. De angreb kunne finde sted i dag, i Europa. Vi har klare beviser for at sådanne angreb allerede er blevet planlagt – de blev bare forhindret. Idéen om at Europa *ikke* er et mål er simpelthen forkert.

Et af de argumenter, der er på arbejde i Europa, er at vi har været vant til terrorismen – med IRA m.fl.

DH: Du vil opleve at mange amerikanere bliver vrede over den kommentar fra europæerne. Fordi, ja, naturligvis har man været vant til terrorisme – terrorisme af en anden *slags*. I dag vil argumentet lyde, at hvis man nu kombinerer terrorisme med masseødelæggelsesvåben – eller hvis du forvandler et fly, et almindeligt transportmiddel, til et ukonventionelt *våben*, så har du krydset grænsen ind i en verden af *katastrofal-terrorisme*, for hvilken den europæiske erfaring ikke forbereder *nogen*. Men tværtimod: den risikerer at lede Europa ind i en falsk fornemmelse af selvtilfredshed.

Kan det have noget at gøre med, at den type terrorisme som europæerne har mest erfaring med toppede i 70'erne, så akademikerne og journalisterne har haft 20-25 år til at reflektere over den?

DH: Oh, det er jeg også enig i. Det er faktisk min pointe: vi har meget at lære af hinanden på dette område. For nogle af os, der betragter sagen, er det interessant at nogle lande i Europa, som jo selvfølgelig har haft terrorisme over 25-40 år for at håndtere den har opbygget lovkomplekser, som faktisk er ganske gode. Når vi nu farer af sted – og vi har denne enorme debat her i landet om borgernes rettigheder og The Patriot Act og de her ting – ville vi have godt af at se udover

verdenshavene, og kigge på hvordan lande, der har håndteret de her emner i mange år, har fundet balancen mellem borgerrettigheder og sikkerhed. Så der er ting, vi kan lære: min pointe er, at vi burde arbejde sammen på de her områder.

3. "Isolated"/"insulated"

En af de ting som europæerne måske ikke helt har forstået er størrelsen af 11. september. Det kan virke groft at tale om de døde i større eller mindre antal [hvordan definerer man en 'katastrofe'?] men der er noget omkring begivenhedens størrelse, som ikke helt er gået op for Europa.

DH: Well, størrelsesordenen er én ting, men lige så mange hvis ikke flere døde i Indien i kemikaliekatastrofen i Bhopal i 1984, og vi viede desværre ikke den begivenhed så meget opmærksomhed. Så mange menneskers død får ikke nødvendigvis af sig selv verdens befolkninger til at fokusere. Det er ikke bare størrelsen men *karakteren* af angrebet.

Og den intention, der lå bag?

DH: Ja, intentionerne bag. Og angrebets essens var jo også, at man brugte et *fly* – det var ikke en naturkatastrofe, men et *intentionelt* angreb. Et symbolsk angreb – også rettet mod Pentagon, og, hvis det have været succesfuldt, ville det også have destrueret Capitol, kongressen og Det Hvide Hus. Man må tage de dele af planen, der IKKE lykkedes men som var en del af intentionen, med i betragtning. Det var meningen at udradere den amerikanske regerings hovedsæde, ikke blot the World Trade Center.

For det andet. Igen må man forstå en smule af den amerikanske historie og amerikanernes selvpfattelse. Min simple analogi er her omkring forskellene og lighederne med angrebet på Pearl Harbour: i 1941 handlede debatten her om *neutralitet* – om hvorvidt amerikanerne skulle være *neutrale* i Europa's konflikter. Om idéen at vi ikke ønskede at tage del i en krig i Europa – hvor Kongressen's fokus var på Neutralitetsakter og –love, mens Præsident Roosevelt forsøgte at overbevise folk om at vi *havde* noget på spil. Angrebet på Pearl Harbour – selvom Hawaii endnu ikke var en amerikansk stat, så det ikke var et angreb på det amerikanske *homeland* i den forstand - smadrede vores fornemmelse af *isolation* [at være på afstand] fra resten af verden. Men det smadrede ikke vores fornemmelse af *insulation* [at være afskærmet] mod resten af verden. Det gik op for os at vi ikke kunne være isolerede; vi var nødt til at engagere os – men vi kunne engagere os *hen over verdenshavene* og under Anden Verdenskrig fandt slaget aldrig sted i Amerika, altid i andre verdensdele.

Og den Kolde Krig fandt jo faktisk heller ikke sted på amerikansk jord: vores tropper var *forward-based* i Europa og Asien, der var ingen fornemmelse af at det amerikanske *samfund* var i krig. Vi talte om det i en abstrakt forstand – vores byer kunne naturligvis være blevet udslattede på et par sekunder, af de sovjetiske våben – men fornemmelsen af amerikansk insulation fra resten af verden (af at vores samfund simpelthen fortsætter på egen hånd; jf. alle klagerne over mediernes manglende dækning af udenlandsk politik, og alle disse ting) fortsatte, tror jeg, indtil 11.

september. Og det er denne fornemmelse af insulation fra resten af verden som blev smadret den dag. Det er en historisk forandring i den amerikanske indstilling [mindset].

Nu tackler vi det – og det er derfor vi nogle gange tackler det på nogle ekstreme måder og nogle gange på mere reflekterede måder end ellers, men vi befinder os stadig i en proces, der består af *reaktion* og af at *slå fra sig* [lashing out]. Sårene på den nationale bevidsthed er langt dybere end selve angrebet.

4. Ikke en transatlantisk splittelse

Europæerne har tilsyneladende adopteret Robert Kagan's "Paradise and Power"-analyse: Europa finder en vis stolthed i at være afvisende [averse] overfor militærmidler og praktiserer løbende en kritik af amerikansk gun-culture. Europa synes ikke at kunne se at den amerikanske reaktion da ambassaderne i Afrika blev angrebet – eller på The Unabomber – var helt forskellig fra den, der fulgte efter 11. september. Kunne du reflektere over reaktionerne der fulgte disse begivenheder – som jo alle sammen var terrorhandlinger?

DH: 700 europæere mistede livet 11. september. Det var ikke et angreb på amerikanerne; det var et angreb på *verden*: mange muslimer døde i The World Trade Center. Det var et angreb på symboler, på ting, som mange mennesker stod for. Så det er én forskel: The Unabomber dræbte ingen europæere, mens mange familier i Europa blev udsat for en voldsom tragedie 11. september.

Jeg er ikke så sikker på det med at være stolte af Kagan-tesen: det er, som enhver observation af den type, en smule forenklet. Hvis du kigger på hvad EU faktisk har gjort siden, den strategi-plan som Javier Solana's stab har udsendt, vil du se et EU-argument som grundlæggende siger, "Ja, forebyggelse – forebyggende angreb kan være nødvendige". Så på trods af hele den akademiske debat – hvor man revser Bush-administrationen for idéen om forebyggelse, opdager du at EU-dokumentet her faktisk begynder at bakke op bag det – i hvert fald overveje det. Og det fastslår i hvert fald at Europa vil blive nødt til at overveje militærmidler når det er nødvendigt.

Og som så ofte vil du også finde *forskellige* traditioner i Europa. Det var EU, der greb ind i Congo – ikke USA – og nu har tropper dér. Franske styrke har intervenseret mange steder; briterne og franskmændene har et andet strategisk perspektiv end visse andre europæiske lande. Jeg tror, man bliver nødt til at tale om individuelle, europæiske forskelle – og dét er den anden ting vi har set: at uenighederne det sidste år i lige så høj grad løber gennem Europa som gennem Atlanterhavet. Det er ikke så meget en europæisk-amerikansk debat så meget som det er en debat indenfor Vesten om hvordan vi skal begå os i den her verden.

Men der synes at være en tendens, sandsynligvis mere påfaldende i Europa end i Amerika, til at befolkningen ikke føler at terrorismen skulle udgøre nogen umiddelbar trussel. Når man taler med politikere og journalister vil de give udtryk for noget andet – og det kunne forklare de udviklinger i EU, som du beskriver.

DH: Det var min første pointe: der er ikke den fornemmelse af hast og umiddelbarhed omkring truslen selvom europæerne på det abstrakte plan vil sige: "Vi har forstået at den eksisterer". Og det mener jeg er den præmis, der er anderledes: der er en umiddelbarhed og en hast i USA. Der er også til en vis grad en anden kultur: amerikanerne ønsker at *handle* – og så er det også en enkelt stat: hvis vi beslutter os for at handle, så handler vi. I Europa er der for det første ikke den fornemmelse af hast. Og for det andet: for at få et europæisk svar må du først have enormt mange konsultationer og det er meget vanskeligt. For det tredje er det tvivlsomt om europæerne har instrumenter, der er tilstrækkelige til at tage sig med denne her type af problemer. Så det er situationen: vi betragter forskellige emner.

En pointe jeg vil fremhæve er det, vi ser i Irak: at vores land er superbt udstyret til at udkæmpe krige, men vi er ikke så veltrænede når det kommer til at vinde freden. Der eksisterer dette begreb om 'konfliktens spektrum': at forhåndsindgriben [preventive action] for at forhindre konflikt er lige så vigtigt som at vinde krigen, når den først er brudt ud. Eller at rehabiliteringen og rekonstruktionen af et land, "nationsopbygning", efter en konflikt også er nøglen til sikkerhed. Den opfattelse er bare ikke særligt veludviklet her i landet. Vi bruger \$400 milliarder på vores militær, men kun \$15 millioner på de områder, der har at gøre med civil krisestyring. Det er en meget skæv evne: vi har behov for at få mere balance i vores politik.

I Europa er det næsten omvendt: jeg synes at EU har gjort det godt når det fx gælder at udstyre politi, som skal sendes til udlandet; juridisk træning – de overordnede mål for EU på det civile område er faktisk ganske interessante. Ingen vier dem nogen opmærksomhed, men de er *interessante*. Og så er der EU's evne til at yde regioner økonomisk støtte. Men EU har ikke fulgt med når det gælder evnen til at handle hurtigt og bekæmpe hurtigt-udviklende kriser - træffe beslutninger og også overveje militærets rolle, når du er nødt til at handle. Det er der, EU snubler. Så vi har noget at arbejde på: og jeg tror faktisk at den enes relative svaghed er den andens relative styrke.

5. Reagan er Bush's forbillede

Et argument, der synes at være på erobringstogt i Europa - måske specielt på centrum-venstresiden - er at vi er nødt til at opbygge vores militære kapacitet, ikke fordi vi skal bruge den, men fordi Washington ellers ikke gider lytte til os. Så vi vil forfølge målet om en stærkere, mere teknologisk avanceret hær, for at kunne få amerikanerne til at lytte - dens styrke vil være indirekte, gennem den indflydelse vi vil kunne udøve på USA.

DH: Well, yeah, det er et af de mange argumenter for hvorfor europæerne skulle udvikle deres militær. Jeg mener ikke det er det udslagsgivende argument, men der er et element af sandhed i dét.

Kunne det være for at overtale vælgerne? Ville det være dit indtryk at idéen om at have et stærkere militær; forhåndsangreb osv. stadig er så fremmede begreber for mange europæere, at det er nødvendigt at iklæde dem den slags argumenter?

Jeg tror ikke det kan overtale vælgerne, fordi de siger: "Hvorfor bruger du mine penge? Fordi du tror du kan hviske i øret på George Bush?" Jeg tror ikke det argument rækker særligt langt! Jeg tror vælgerne vil vide hvorfor du bruger deres penge - og synes at du skulle bruge dem for at fremme deres interesser, beskytte dem eller sikre deres frihed eller deres rigdom. Og jeg tror enhver regering vil blive bedømt i forhold til de forventninger. I et demokrati træffer du disse beslutninger, fordi det er til fordel for landet, ikke fordi det er en tjeneste eller en gestus [pretension], der har indflydelse på en tredjepart.

Mit indtryk - og ret mig hvis jeg tager fejl - har været at debatten i USA skiftede for et par måneder siden, da de potentielle demokratiske præsidentkandidater begyndte at kritisere George Bush og krigen - kritikken blev meget mere åben. Er det rigtigt?

DH: Åh, ja, vi befinder os i en meget, meget dybgående debat. Der har vi været - det er blot at jeg tror europæiske iagttagere ofte, som man jo gør, analyserer Amerika ifølge *europæiske* standarder, og så siger: "Der var ingen debat". Well, vi har ikke det samme partisystem som I har i Europa - vi vender os ikke mod lederen af oppositionspartiet for at 'høre den anden side'. Vores partier er *catch-all parties* [bredtfavnende partier] der i virkeligheden kun eksisterer under valgkampen - de udgør ikke et parlamentarisk system. Så det har *altid* været forkert at sige, at der ikke er været nogen debat - det vi nu ser er to udviklinger, der løber sammen og giver den en højere profil. På den ene side, at vi er ved at påbegynde et præsidentvalg og alle de demokratiske kandidater er kommet ud; de bekæmper hinanden så meget som de bekæmper præsidenten, og har brug for at hæve deres profil.

Den anden ting er, at situationen Irak efter krigen har udviklet sig meget dårligt for regeringen. Det er blevet klart at det at have Pentagon til at lede tingene har været en fejltagelse af den største betydning - og at de har syntes ude af stand til at planlægge freden. Du har amerikanske soldater, der bliver skudt og dræbt hver eller hver anden dag. Det har en indflydelse på vores hjemlige debat.

Hvor betydningsfuld er den forandring vi har set - demotion [degradering] er et stærkt udtryk, men dette at man har oprettet et nyt administrationsråd for Irak under Condoleeza Rice?

DH: Jeg tror ikke det er særlig betydningsfuldt. Jeg synes det nærmest viser deres panik, indenfor administrationen - over at Præsidenten taber terræn i opinionsundersøgelserne.

Man betragter det ikke som 'enden på den neo-konservative udenrigspolitiske doktrin'?

DH: Well, det får vi se. Der er her forskel på mellem de konservative "Bush-senior"-typer og så de neo-konservative. Begge kæmper indenfor Bush-administrationen. Jeg tror man kan se at de neo-konservative synspunkter på nogle af de her spørgsmål er noget på tilbageslag, men de er bidske krigere [ferocious fighters] og de giver sig ikke overhovedet. Det er sædvanligt at se konflikt indenfor administrationen mellem forskellige synspunkter: i sidste ende er det præsidenten, der skal bestemme, og han har ikke udvist ret megen tilbøjelighed til at vælge Bush-senior-typernes side. Den nuværende George Bush's præsidentielle forbillede er mere Ronald Reagan end det er hans egen far.

6. Ikke 'for meget USA' men 'for lidt Europa'

En af analyserne i Europa er, helt fundamentalt: "9/11 er blevet brugt som en dagsorden, ikke opfundet men anvendt til at forklæde en udvikling, som ville have fundet sted alligevel: simpelthen udviklingen mod en unipolær verden. Med Huntington's udtryk: den uni-multipolære verden, hvor USA tror sig alene og gør hvad det ønsker - og det ville landet have gjort under alle omstændigheder, takket være dets økonomiske og militære magt, uden at nogen kunne gribe ind". Nogle vil sige, at det er en udvikling de kan spore tilbage til Clinton-administrationen. Så man kan tegne de sidste 15 års verdenshistorie som den amerikanske supermagts fortsatte fremgang, hvor 11. september kun er en brik i puslespillet - der farver en periode og så forsvinder. Hvad ville du sige til den analyse?

DH: Flere forskellige ting! Magtens faktum definerer ikke en udenrigspolitik af sig selv. Det er en politisk beslutning - hvordan du anvender magten. Man kan sige, at USA for 50 - eller nu næsten 60 - år siden var den uimodsagte [undisputed] unipolære magt: Ved enden af Anden Verdenskrig havde vi lige en så lige så stor overmagt - hvis ikke større - end vi har idag. Men på den tid traf vores ledere andre beslutninger - de valgte at udøve den magt gennem institutioner. At bygge alle de multilaterale institutioner, som alle nu er vant til, men ikke giver nogen opmærksomhed! Så fundamentalt set var det amerikanske lederskabs genialitet på det tidspunkt at få andre magter til at identificere deres interesser med USA's - og arbejde, gennem institutioner, mod hvad der i en vis forstand var et *fælles formål*.

Selvfølgelig var den Kolde Krig et *framework* for den udvikling, men det er vigtigt at forstå: at mange af de institutioner som USA byggede i perioden blev oprettet *før* den Kolde Krigs udbrud. Alle de økonomiske institutioner - Bretton Woods; hele det system blev skabt lige umiddelbart efter Anden Verdenskrig - og faktisk begyndte planlægningen *under* krigen. Det var en anden opfattelse af, hvordan du anvender magt. Og det genfærd, der hjemsøgte de folk, var ikke Sovjetunionen men de konflikter indenfor Vesteuropa, der blev ved med at trække amerikanerne ind i krig. Det var *den* mission, der førte til mange af de institutioner vi stadig har. Så det handler ikke om magtens faktum, men igen: om hvad du bruger den til.

Jeg ville sige at Sovjetunionens kollaps simpelthen resulterede i et uomgængeligt faktum: at den eneste tilbageblevne supermagt var USA - at vi stod med en enorm magt. Hvis du genkalder debatten ved den Kolde Krigs slutning, så handlede den om at trække sig tilbage og isolere sig igen - 'hente alle hjem'. Amerikanerne har det ikke godt med dette her begreb om "et amerikansk imperium", som er det udtryk man bruger nu. Det er fremmed for den amerikanske selvopfattelse. Men magten har man nu - det er et rent faktum.

I 90erne var det ikke så meget fordi amerikanerne dundrede derudad, det var rent ud sagt at europæerne ikke var i stand til at fremvise økonomisk vækst. USA's vækstrate i 1990erne har skabt en økonomi på størrelse på Italien, sammenlignet med Europa - så meget større er vores forspring nu.

7. Transformationen er total

Vi har lige haft lejlighed til at påskønne det faktum at Californien er rigere end Frankrig trods det at staten er halv så stor.

DH: Og, rent befolkningsmæssigt, vil Californien være på størrelse med Frankrig om ca. 10 år. Dét bliver man nødt til at tænke over. Så, som mange siger: måske er problemet ikke 'for meget USA' men 'for lidt Europa' i nogle af de her debatter. Hvis du sammenligner administrationerne vil jeg mene --- jeg bliver nødt til at indskyde, jeg var ansat i Clinton-administrationen så det er en smule *self-serving*... Men jeg tog *del* i de debatter: jeg ved at spørgsmålet for os var: "Hvordan bruger du denne magt til at opbygge en ny type arrangementer efter den Kolde Krig? Og temaet, hvis du kan genkalde dig det, lød: udvidelse og integration. Udvidelse af demokratiet - at tage en hel ny række af lande, der ikke havde været en del af Koldkrigs-alliancernes framework, og integrere dem i vores fællesskab. Det var logikken bag NATO's udvidelse. Det var ikke en ny aggressiv politik vendt mod Rusland, fordi udvidelsen var afbalanceret af et nyt NATO-Rusland-framework. Vi havde, efter en voldsom tragedie, besluttet os for at vi måtte engagere os på Balkan - og gjorde det, foruden det andet.

Det var brugen af amerikansk magt til at sprede demokrati og menneskerettigheder, og til, selvfølgelig, at fremme visse amerikanske interesser. Men interesser, vil jeg sige, som europæerne for det meste delte. Det forekommer mig at spørgsmålet i øjeblikket er et argument indenfor denne administration, som går på at det nu er tid til at bruge amerikansk magt, ikke til at bygge institutioner og få magter til at identificere sig med hinanden, men at sikre at Amerika er så langt *foran* i alle magtens dimensioner at der ikke, med deres udtryk er nogen peer competitor [udfordrer i samme vægtklasse, konkurrent i samme liga]. Problemet med det er selvfølgelig, at du dermed sætter andre lande op mod dig selv, i stedet for at identificere deres interesser med dig - og det er det, vi kan se. Asymmetriske trusler: folk der ikke har nogen magt tænker: "et par gram miltbrand er ikke nogen dårlig idé". Og så fremprovokerer du præcis de trusler, du prøver at beskytte dig imod.

Nogle har ment, at der var et isolationismens spøgelse som kom til magten med George Bush og stadig er der. At den amerikanske udenrigspolitik p.t. basalt set er resultatet af, at du har en regering som er blevet tvunget til at konfrontere verden men egentlig ikke har spor lyst: Hvis George Bush fik lov ville han koncentrere sig om økonomien osv. Så fundamentalt set har den nuværende regering en politik, som er resultatet af en republikansk-konservativ regering der bliver tvunget til at påtage sig opgaver, den ikke ønsker at løse?

DH: Well, den ønskede det ikke, men igen - transformationen "post-11.september" er total. Der er ikke nogen vej tilbage til en "verden af den 10.september" for det amerikanske samfund. Forestillingen om at vi var i stand til at *insulate ourselves* [afskærme os imod] verdens problemer - bare sætte skatten ned og gøre den slags ting - er simpelthen væk. Der er ikke nogen støtte til det mere, noget sted her i landet. Så pudsigt nok bliver dem, man kunne kalde isolationisterne, ikke genstand for særlig debat. Igen handler det om spørgsmålet, som har været et tema i amerikansk udenrigspolitik fra begyndelsen af vores historie: Hvordan bruger du amerikansk magt? Viser du en model frem for verden, og koncentrerer dig om at gøre den perfekt, hjemme - uden at engagere

dig særligt meget i resten af verden? Eller prøver du på at tage modellen med ud - og griber ind i forsøget på at udbrede den? Det har *altid* været spændingen. Og lige nu er idéen om at du kun fuldender din model derhjemme ikke dominerende for meget af debatten, fordi vi har set at hvis det er det eneste, du gør, vil du let ligge åben for angreb: modellen kunne blive ødelagt simpelthen fordi du ikke yder resten af verden opmærksomhed. Det er det, der har forandret sig - det er præcis det, der har forandret sig. Vores regering er gået i gang med det, men fremmer så selvfølgelig sin egen særlige dagsorden i tilgift.

8. Blair's hvisken

Vedrørende uenigheden indenfor Europa - som eksemplificeret i debatten om "gamle Europa vs. nye Europa" som Donald Rumsfeld udstyrede os med i foråret. Jeg ville sige, at det er ganske spøjst at se Storbritannien, under en premierminister som er den mest venstreorienterede de har haft i 25 år, samarbejde så tæt med en amerikansk præsident som muligvis er den mest højreorienterede leder USA har haft i den samme periode. At vi har set, som nogle ville mene, en genoplussen af det såkaldte "Special Relationship". Er det rigtigt? Har Storbritannien valgt at stille sig på den anden side af Atlanterhavet - og vil det være en fast del af det internationale landskab?

DH: Well, Blair's forhold til Clinton var langt bedre end hans forhold er til Bush, så det var ikke sådan at han lige omkring 9/11 besluttede at genskabe partnerskabet. Briterne har længe haft deres egne valg, som de prøver at undgå: skal de vælge et bilateralt partnerskab med Amerika over et dybere samarbejde med Europa – eller skal de søge at forøge den britiske indflydelse, også med Amerika, ved at blive en mere seriøs europæisk partner? I 90'erne argumenterede mange for at Storbritannien ville have langt større indflydelse i verden – og på USA – hvis de fuldt og helt var en del af Europa.

Er det også din vurdering?

DH: Jeg tror 11. september overbeviste Tony Blair om, at den gik ikke. At blot at udvikle sig mere til en del af Europa når USA havde stået overfor en eksistentiel trussel var ikke den måde, hvorpå briterne ville opnå nogen særlig indflydelse i Washington. Så for Blair har Europaprojektet simpelthen falmet, tror jeg: det gav ingen udsigt til større global indflydelse. Han vendte tilbage til den mere typiske britiske tilgang, og min analogi er igen ret enkel: han omfavnedes George Bush så tæt, fordi han håbede at han i kritiske øjeblikke ville kunne hviske i præsidentens øre hvad han blev nødt til at gøre. Hvorimod Chirac's approach - den franske approach - er højroret og i offentlighed at vise hvor forskellene ligger - og på *den* måde øve indflydelse overfor USA. I begge tilgange er det ultimative mål at øve indflydelse på Washington - men midlerne er selvsagt meget forskellige.

Men er der også en kulturel faktor? Jeg er sikker på at 9/11 gjorde et større indtryk på briterne fordi det fandt sted i New York end det ville hvis det havde fundet sted i Amsterdam.

DH: Det kan være. Mange briter omkom, jo: igen denne pointe at briterne var ofre - jeg tror 200-250 britiske statsborgere blev dræbt. Jeg tror de følte det. De havde grund til at tro at de også

vil være et terrormål - fx med fundet af ricin [spor af giftstoffet ricin blev fundet under en ransagning i det nordlige London i januar 2003 - og mere blev fundet i Paris i marts. Det er 6000 gange mere kraftfuldt end cyanid, red.]

De har i London haft adskillige virkelige episoder, som er kommet frem: dette er ikke bare fri fantasi, det er *real stuff* som de må tage sig af. Og de har jo også, som du nævnte, haft erfaringer med terrorisme over flere årtier.

9. Motoren og bremsen

Når det gælder Danmark - vores rolle og deltagelse i de Villiges Koalition. Er det af nogen betydning - at USA var i stand til at bygge den koalition? Briterne kan jo bidrage i en vis grad - men hvor betydningsfuldt er det for USA at have allierede som Danmark, Polen m.fl. når det gælder den internationale scene? Ikke militært, men fx når USA skal agere i FN og når det gælder fornemmelsen af, at det her er 'det internationale samfund' der griber ind, snarere end USA?

Det er meget vigtigt. Hvis du taler om dette konkrete eksempel er der nogle uenigheder - men hvis du taler om det større billede: 'Hvorfor har man alliancer og partnere?' - så udvider det selvfølgelig antallet af grunde. Vi har stadig den debat her i landet. Jeg tror nogle i administrationen ønsker at bruge alliancer som en slags værktøjskasser, hvor du vælger og vrager mellem dem, du behøver ved en given lejlighed. Jeg tror at modargumentet, også her i landet, fra mange mennesker - inklusiv mig selv - er, at det bliver nødt til at være *koalitionen, der vælger missionen* og ikke omvendt. Fordi du i det lange løb er igang med dette her *sammen* med andre lande - du kan ikke bare vælge og vrage på dagen, afhængigt af hvem du har brug for. Du bliver nødt til at vedligeholde dine forhold til andre.

Over det sidste halve århundrede har vi set at alliancer kan tilbyde en bruger-venligt *udvidelse af amerikansk magt, interesser og idealer* - og at særligt vores alliance over Atlanten forbliver kernen i enhver koalition du kan forestille dig i ethvert spørgsmål, globalt set. Når vi er enige henover Atlanten udgør vi *the drive-wheel* [det hjul, som motoren er forbundet til - og som trækker bilen frem, red.] for fremskridt. Når vi er *uenige* over Atlanten, på et hvilket som helst emne, *stopper* vi hinanden - vi bliver, sammen, *den globale bremse*. Hverken europæerne eller amerikanerne kan sige det samme om noget andet forhold nogen af os har. Det er derfor, de transatlantiske forbindelser forbliver noget særligt [remain so distinctive]. Vores forhold til vores kernepartnere forbliver afgørende, og når man glemmer det, er det sandsynligt at man ikke bliver særligt effektive. Bush-administrationen har afprøvet denne simple præmis i Irak - *and we're in a mess*. EU afprøvede denne præmis med Kyoto-protokollen, og resultatet vil givetvis blive et mislykket klima-regime. Hvordan kan du have en ordening om klimaforandringer uden verdens ledende økonomi? Det kan du ikke. Så EU prøver at bygge en ordening rundt om USA, der vil mislykkes, i sidste ende, fordi den ikke fik taget denne simple politiske lektie med i betragtning.

Vi udgør kernen i *enhver* bredere koalition. Når vi er uenige hen over Atlanten, om et eller andet, så *stopper* vi hinanden - vi er *bremsen*. Vi kan ikke sige det om noget andet forhold, vi har. Så forholdet med vores kernepartnere forbliver afgørende: Bush-administrationen testede den simple sandhed i Irak - *and we're in a mess*. Og EU, vil jeg sige, testede den simple sandhed med Kyoto-

protokollen. Hvordan kan du have en aftale om klimaforandring uden verdens mest udviklede økonomi? Det kan du ikke - overhovedet! Så det prøver at bygge en aftale rundt om USA der, til sidst, vil mislykkes, fordi de ikke tog dét med i betragtning.

De to eksempler beviser min pointe, tror jeg: at enten går du til det her sammen - og du bygger koalitioner med dine tætteste naboer først, før du involverer andre. Eller også ender du i et værre rod [or, you're gonna have a mess on your hands]. Det er derfor, allierede er vigtige. Det er en *forøgelse* af din indflydelse.

10. Dette er begyndelsen

Når det gælder opgaven med at sammenbygge udenrigs- og indenrigspolitik i forsøget på at bekæmpe terrorismen: er det så noget, vi kun lige har set begyndelsen a, og som vil fortsætte de næste 5-10-15 år?

DH: Oh, dette vil fortsætte. Dette er begyndelsen – håber jeg – på et meget *samlet* forsøg på ikke bare at forholde sig til terrorisme - men på at konfrontere terrorister, der anvender masseødelæggelsesvåben. Selve terrorismen er kun en del af udfordringen: koblet med masseødelæggelsesvåben udgør den en langt større udfordring. Som svar på denne udfordring må vores alliance reorganisere sine prioriteringer.

Og hvad ville de bestå af?

DH: 1/ Det eksterne aspekt. Hele "Stor Mellemøsten" – eller 'Syd-vest-Asien' – er stedet hvorfra de fleste af spændingerne i verden udspringer. Vi bliver nødt til for alvor at samarbejde med hinanden - og med partnere i de involverede lande - for at transformere og modernisere hele den region. Ikke brudstykker af den, men *hele* området fra Marokko til Indien.

2/ Den anden side af dét er, at de trusler, der spreder sig fra "Stor Mellemøsten", truer det europæiske *homeland* på nye måder. Det betyder, at transatlantisk samarbejde indenfor "homeland security", eller, hvis man foretrækker det: "civil beskyttelse", *er* den nye interne strategiske udfordring for det transatlantiske partnerskab. Denne udfordring åbner nye muligheder for samarbejde mellem USA og EU - og giver NATO nye opgaver. Faktisk er samarbejdet mellem USA og EU måske den mest relevante transatlantiske forbindelse indenfor hele dette store område - og her vil du se at transatlantisk samarbejde fremmer europæisk integration, fx indenfor rets- og indenrigspolitik, som indenfor transportpolitik. Det er kun på grund af 11.september, og de pres for et mere effektivt samarbejde mellem USA og Europa der fulgte efter, at vi idag har en europæisk arrestordre.

Så trods det, der ligner forskelle og uenigheder, styrkes koordinationen?

DH: Et stort udvalg af nye muligheder er dukket op på grund af behovet for at være mere effektive *sammen*, når udfordringerne efter 9/11 skal konfronteres. "Containersikkerheds-initiativet", som blev diskuteret på Konferencen om Homeland Security i København, var et resultat af amerikansk pres, men vil nu forandre den måde hvorpå europæiske og amerikanske firmaer og regeringer arbejder. Det nye amerikanske forsøg på at lave en 'virtuel informations-grænse' rundt om hele det transatlantiske område ligger nær hjertet af uenigheden mellem USA og EU over *data privacy* [beskyttelse af personlige oplysninger, red.] og visa-information. Men vi vil sandsynligvis komme

ud af disse diskussioner med et mere sammenhængende 'system af gennemskuelighed og beskyttelse' tværs over Atlanterhavet - hele vejen fra Riga i Estland til Honolulu på Hawaii. Der vil være nye måder at gøre tingene på - vi er kun lige begyndt at se de forandringer, der sandsynligvis kommer.

Men i Europa, som du nævnte, bliver det en kamp mellem EU's udvidelse - at optage Østeuropa - og så den dagsorden. Man kunne se dem ikke som komplementære men som modsatrettede.

DH: Jeg tror det er indlysende den modsætning er delvis kunstig. Det er klart i USA's interesse at have et forenet Europa. Men det er klart ikke i Europa's interesse at definere sin identitet i modsætning til USA. Jeg tror at en ting som debatten om Irak viste var, at nogle europæeres forsøg på at definere Europa i modstrid med USA vil mislykkes. En amerikansk administration vil bruge sin indflydelse til at vælte det forsøg i Europa - og få succes. Det er ikke i Europas interesse. Vores interesse er at arbejde på det her i fællesskab.

Dr. Daniel Hamilton er Richard von Weizsäcker Professor ved og leder af The Center for Transatlantic Relations ved the Paul H. Nitze School of Advanced International Studies (SAIS), under det prestigefyldte Johns Hopkins University. Han er ligeledes Executive Director for the American Consortium on EU Studies (ACES). Han har bl.a. været Deputy Assistant Secretary of State for European Affairs; Special Coordinator for Northern Europe, Special Coordinator for Southeast European Stabilization og Associate Director of the Policy Planning Staff (for såvel Madeleine Albright som Warren Christopher). Fra 1982-90 var han Deputy Director på The Aspen Institute i Berlin. Han har været konsulent for bl.a. ABC News/Nightline, the RAND Corporation og the National Geographic Society og skrevet artikler i bl.a. Foreign Policy, Los Angeles Times, The Washington Quarterly, Japan Times, International Herald Tribune, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Die Zeit og Der Spiegel. Han har skrevet "Beyond Bonn: America and the Berlin Republic" (1994) og "After the Revolution" (1990).